

Program “ROMA LEADERSHIP IN HEALTH – O GENERATIE DE PROFESIONISTI ROMI IN DOMENIUL SANATATII”

Programul **Roma Leadership in Health (RLH)** reprezintă una dintre cele mai relevante și transformative inițiative dezvoltate de Asociația Sastipen – Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate, constituind un reper strategic în promovarea echității în sănătate și în creșterea reprezentării romilor în profesiile medicale. Implementat în perioada 2008–2014, programul a fost conceput ca un model integrat de intervenție, care a depășit logica tradițională a burselor educaționale și a abordat sistemic barierele structurale ce împiedicau accesul tinerilor romi la cariere medicale.

Pentru Sastipen, RLH a avut o semnificație strategică profundă. Organizația își fundamentase deja intervențiile pe cercetare și advocacy în domeniul sănătății publice, iar studiul realizat în 2008 – „Evaluarea accesului romilor la servicii de sănătate” – evidențiasse o problemă structurală majoră: absența aproape totală a romilor din rândul profesioniștilor din sistemul medical. Lipsa reprezentării nu era doar o chestiune simbolică, ci avea consecințe directe asupra încrederii pacienților romi în sistem, asupra calității comunicării medic–pacient și asupra perpetuării stereotipurilor. Programul RLH a fost răspunsul strategic al Sastipen la această realitate, mizând pe investiția în capitalul uman rom și pe formarea unei noi generații de lideri în sănătate.

ETAPA I (2008–2010) – Proiectul pilot

Prima etapă a programului, derulată între 2008 și 2010, a avut caracter pilot și a fost coordonată la nivel internațional de Open Society Institute – Roma Health Project și Roma Education Fund. La nivel național, implementarea s-a realizat în parteneriat cu Asociația Sastipen – Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate și Asociația Medicilor Rezidenți.

În această etapă au fost incluși aproximativ 145 de studenți romi înscriși la facultăți de medicină și farmacie din România. Proiectul pilot a fost construit pe mai multe componente complementare.

Prima componentă a constat în acordarea de burse de studiu, menite să acopere costurile legate de taxe, materiale didactice și cheltuieli de întreținere. Pentru mulți dintre beneficiari, sprijinul financiar a reprezentat diferența dintre abandon și continuarea studiilor într-un domeniu extrem de competitiv și solicitant.

A doua componentă a vizat sprijinirea participării la conferințe și seminarii naționale și internaționale în domeniul medical, facilitând expunerea studenților la rețele profesionale și bune practici academice. În paralel, programul a oferit suport financiar pentru învățarea unei limbi străine, consolidând competitivitatea profesională a beneficiarilor într-un context european.

O componentă esențială a fost mentoratul academic și profesional, coordonat de Asociația Medicilor Rezidenți. Studenții au beneficiat de îndrumare din partea medicilor rezidenți și a specialiștilor, fiind sprijiniți în gestionarea parcursului universitar și în dezvoltarea unei identități profesionale solide.

Complementar, Sastipen a coordonat componenta de formare în advocacy și dezvoltare personală. Aceasta a inclus sesiuni dedicate politicilor publice de sănătate, drepturilor pacientului, leadership-ului, comunicării publice și consolidării stimei de sine. Accentul a fost pus pe asumarea identității și pe transformarea studenților în viitori lideri capabili să contribuie activ la schimbarea sistemică.

Etapă pilot a demonstrat eficiența modelului integrat: rata de retenție și absolvire a fost ridicată, iar beneficiarii au început să formeze o rețea informală de profesioniști romi în sănătate.

ETAPA II (2010–2014) – Extinderea prin finanțare FSE

Succesul etapei pilot a condus la extinderea programului printr-un proiect finanțat din Fondul Social European, intitulat „O generație de specialiști romi în domeniul medical”. Consorțiul a fost format din ActiveWatch

CENTRUL ROMILOR PENTRU POLITICI DE SĂNĂTATE

(aplicant principal), Sastipen, Asociația Medicilor Rezidenți și Roma Education Fund România, cu suport extern oferit de Open Society Institute – Roma Health Project și Roma Education Fund.

În această etapă au fost incluși aproximativ 500 de tineri romi. Dintre aceștia, 200 erau studenți înscriși la facultăți de medicină, farmacie și asistență medicală, inclusiv școli postliceale sanitare, iar 300 erau elevi romi din clasele terminale de liceu, pregătiți pentru a susține admiterea la programe de studii medicale.

Pe lângă burse, mentorat și formare în advocacy, etapa a doua a introdus două componente noi, esențiale pentru sustenabilitatea intervenției.

Prima a fost componenta de combatere a stereotipurilor și prejudecăților. A fost implementată o campanie națională de conștientizare, care a inclus realizarea și diseminarea de materiale media, organizarea de evenimente publice și promovarea poveștilor de succes ale studenților romi la medicină. Prin dialog cu mass-media, universități și instituții publice, campania a urmărit schimbarea percepției majoritare asupra capacității romilor de a performa în profesii de înaltă calificare. Această componentă a contribuit la reducerea stigmatizării și la crearea unui climat academic mai favorabil integrării beneficiarilor.

A doua noutate a fost componenta de tutorat pentru elevii din anii terminali de liceu. Proiectul a creat un „pipeline” educațional prin identificarea elevilor romi din clasele a XI-a și a XII-a și oferirea de suport educațional pentru pregătirea examenelor de admitere. Au fost organizate sesiuni suplimentare la discipline precum biologie și chimie, activități de orientare profesională și consiliere privind procesul de admitere, inclusiv pregătirea candidaturii pe locurile dedicate romilor.

Elevii au fost sprijiniți să candideze la facultăți de medicină generală, medicină dentară, asistență medicală, farmacie, școli postliceale sanitare și alte discipline conexe. Această intervenție a crescut semnificativ numărul de candidați romi competitivi și bine pregătiți pentru admiterea în domeniul medical.

Prin cele două etape complementare, Roma Leadership in Health a construit un model coerent, care a combinat sprijinul individual cu intervenția structurală. Programul nu a produs doar absolvenți, ci a contribuit la formarea unei generații de profesioniști romi în sănătate, capabili să influențeze discursul public, să reprezinte comunitatea și să contribuie la reducerea inegalităților în sistemul medical românesc.

Rezultate majore obținute:

În perioada 2008–2014, programul *Roma Leadership in Health* a generat rezultate cuantificabile și sustenabile, confirmând eficiența modelului integrat de intervenție. Aproximativ 320 de studenți romi au beneficiat direct de programul de burse, primind sprijin financiar, mentorat academic și profesional, precum și formare în leadership și advocacy. În paralel, peste 250 de elevi din anii terminali de liceu au beneficiat de tutorat și pregătire pentru admiterea la școlile postliceale și facultățile cu profil medical, inclusiv medicină generală, medicină dentară, asistență medicală și alte specializări conexe.

Aceste intervenții au contribuit la creșterea ratei de absolvire în rândul beneficiarilor și la consolidarea parcursului lor profesional. Programul a facilitat formarea unei rețele naționale de profesioniști romi în domeniul sănătății, care activează astăzi în spitale, clinici și instituții medicale din România și din alte state europene. Totodată, componenta de tutorat a dus la creșterea numărului de candidați romi la facultățile medicale, extinzând baza de selecție pentru generațiile următoare.

Campania națională de conștientizare implementată în etapa a doua a contribuit la reducerea stereotipurilor și prejudecăților față de romi, promovând modele profesionale pozitive și schimbând discursul public privind accesul romilor la profesii de înaltă calificare.

În același timp, programul a consolidat leadership-ul rom în domeniul sănătății și a întărit capacitatea Sastipen de a influența politici publice privind incluziunea educațională și echitatea în sănătate. Inițiativa din România a

CENTRUL ROMILOR PENTRU POLITICI DE SĂNĂTATE

devenit o practică pozitivă la nivel european, modelul fiind multiplicat în alte țări cu pondere semnificativă de romi, demonstrând relevanța și transferabilitatea intervenției.

Impactul programului la nivel național

Programul Roma Leadership in Health a generat un impact semnificativ la nivel național, care a depășit cu mult obiectivul inițial de sprijinire a studenților romi în domeniul medical. Prin combinarea burselor, mentoratului, formării în advocacy, campaniilor de conștientizare și programelor de tutorat pentru elevi, inițiativa a contribuit la schimbări vizibile în percepția publică, în nivelul de încredere al tinerilor romi și în discursul privind politicile publice.

Unul dintre cele mai importante efecte ale programului a fost contribuția la schimbarea percepției majorității față de romi. Într-un context social marcat de stereotipuri persistente, programul a adus în prim-plan o generație de tineri romi care studiau și performau în domenii considerate de elită, precum medicina, medicina dentară, farmacia și asistența medicală. Campania națională de conștientizare implementată în etapa a doua a proiectului a promovat povești reale de succes, prezentând publicului larg exemple concrete de performanță academică și profesională.

Această vizibilitate a contribuit la contracararea imaginii stereotipe a romilor și la asocierea acestora cu competență, responsabilitate și profesionalism. Prezența studenților și ulterior a medicilor romi în universități și spitale a favorizat interacțiuni directe cu colegii și cadrele didactice majoritare, reducând prejudecățile prin experiență concretă și colaborare profesională. Astfel, programul a sprijinit o schimbare graduală, dar reală, a imaginii romilor în spațiul public.

Un al doilea impact major a fost creșterea stimei de sine și a aspirațiilor educaționale în rândul tinerilor romi. Beneficiarii programului au devenit modele în comunitățile lor, demonstrând că accesul la studii medicale este posibil și realizabil. Componenta de formare în advocacy și leadership a avut un rol esențial în acest proces. Prin ateliere dedicate comunicării publice, drepturilor pacientului și politicilor de sănătate, tinerii au fost încurajați să își asume identitatea etnică și să își valorifice potențialul profesional.

Introducerea componentei de tutorat pentru elevii din anii terminali de liceu a amplificat acest efect. Elevii romi au beneficiat de pregătire suplimentară pentru admiterea la facultățile de medicină, asistență medicală, medicină dentară și alte specializări conexe. Acest sprijin a redus barierele academice și psihologice și a crescut nivelul de încredere în propriile capacități. Programul a contribuit astfel la dezvoltarea unei culturi a performanței și a aspirației academice în comunitățile implicate.

La nivel de politici publice, programul a oferit un exemplu concret al eficienței investițiilor în capitalul uman rom. Rezultatele obținute au susținut menținerea și consolidarea măsurilor de incluziune educațională, precum locurile dedicate romilor în universități și dezvoltarea programelor de mentorat. De asemenea, programul a contribuit la creșterea vizibilității problematicei inegalităților în sănătate și la integrarea unei perspective interculturale în discursul despre servicii medicale.

Concluzii și lecții învățate

Programul *Roma Leadership in Health* a generat un impact național profund, cu efecte vizibile atât în plan simbolic și social, cât și în plan instituțional și profesional. Prin formarea și susținerea unei generații de studenți și profesioniști romi în domeniul medical, programul a contribuit la schimbarea percepției asupra romilor în societatea românească. Prezența medicilor și asistenților romi în universități, spitale și clinici a contrazis stereotipurile negative și a demonstrat, prin rezultate concrete, că performanța academică și profesională nu este determinată de apartenența etnică. Vizibilitatea modelelor de succes a redefinit imaginea romilor în spațiul public și a favorizat o raportare mai echilibrată și mai realistă la potențialul acestora.

La nivel individual și comunitar, programul a avut un efect transformator. Beneficiarii au dobândit nu doar competențe profesionale, ci și încredere în sine, capacitate de leadership și asumarea identității. Componenta de formare în advocacy și dezvoltare personală a contribuit la consolidarea stimei de sine și la depășirea stigmatizării internalizate. În același timp, componenta de tutorat pentru elevii din anii terminali a creat un mecanism sustenabil de acces la educație medicală, crescând aspirațiile academice și demonstrând că traseele profesionale de elită sunt accesibile și tinerilor din comunități vulnerabile.

La nivel instituțional, programul a demonstrat că investiția strategică în capitalul uman rom este una dintre cele mai eficiente căi de reducere a inegalităților structurale. Rezultatele obținute au oferit argumente solide pentru susținerea măsurilor de incluziune educațională și pentru integrarea unei perspective interculturale în politicile de sănătate. Programul a arătat că incluziunea nu este doar o chestiune de echitate socială, ci și o investiție inteligentă în dezvoltarea societății.

Pentru Sastipen, Roma Leadership in Health a reprezentat o etapă definitorie. Organizația și-a consolidat rolul de actor strategic în domeniul echității în sănătate și și-a demonstrat capacitatea de a implementa intervenții integrate, cu impact sistemic. Experiența programului a confirmat că abordările care combină sprijinul financiar, mentoratul, dezvoltarea personală și combaterea stereotipurilor sunt cele mai eficiente în producerea schimbării durabile.

Printre lecțiile învățate se numără importanța intervențiilor integrate, necesitatea implicării partenerilor din mediul profesional și academic, rolul crucial al modelelor pozitive și relevanța lucrului simultan la nivel individual și structural. De asemenea, programul a evidențiat faptul că schimbarea percepțiilor necesită vizibilitate publică susținută și campanii de comunicare bine construite.

În concluzie, Roma Leadership in Health nu a fost doar un program de burse, ci un catalizator de transformare socială. Generația de profesioniști romi formată prin acest program reprezintă astăzi o resursă valoroasă pentru sistemul de sănătate din România și o dovadă clară că investiția în educație și leadership poate produce schimbări structurale durabile.

